

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціалізація (код) Фінанси і кредит
Магістерська програма 8Ф01 Державний фінансовий менеджмент
Форма навчання заочна

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

за темою «Державна фінансова підтримка енергозбереження в Україні та її вдосконалення»
у складі комплексної теми «Актуальна макрофінансова проблематика та шляхи її вирішення в
Україні»
студента Лісовенко Тамари Сергіївни

Науковий керівник к.е.н., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Т.В.Жибер

Рецензент Начальник відділу економічних відносин Управління реформування
сфери енергоефективності та енергозбереження

А.В.Кузнецов

РРобота

допущена до захисту в Екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти
протокол № ____ від _____ 201_ року

Завідувач кафедри фінансів, д.е.н., професор

В. Федосов

Київ 2018

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні основи державної фінансової підтримки енергозбереження в Україні	
1.1 Сутність та призначення фінансування енергозбереження в Україні	7
1.2 Інформаційне забезпечення дослідження видатків на енергозбереження	13
1.3 Критична оцінка наукових публікацій щодо питань енергозбереження	23
Розділ 2. Аналіз підтримки енергозбереження за публічні кошти в Україні	
2.1 Організація публічного фінансування енергозбереження	35
2.2 Аналіз публічної підтримки енергозбереження місцевим самоврядуванням на прикладі м. Луцьк	47
2.3 Результативність фінансової та організаційної підтримки енергозбереження різними суб'єктами	56
Розділ 3. Вдосконалення організації фінансової підтримки політики енергозбереження в Україні	
3.1 Зарубіжний досвід енергозбереження та можливості його застосування в Україні	63
3.2 Проблеми та перспективи державного фінансування енергозбереження в Україні	76
Висновки	87
Список використаної літератури	92
Додатки	96

ВСТУП

Актуальність теми. Україна відноситься до енергодефіцитних країн, яка не здатна задовольнити свої потреби в енергетичних ресурсах за рахунок власного виробництва. Наразі найактуальнішим питанням для суспільства залишається організація раціонального енергоспоживання з мінімальним негативним впливом на навколишнє середовище, обачливим використанням енергетичних ресурсів за розумного та достатнього задоволення технологічних і побутових потреб громадян у всіх видах і формах енергії.

Енергоефективність та енергозбереження визнані в Україні одними з пріоритетних напрямків енергетичної політики. Незважаючи на очевидну необхідність реалізації відповідних завдань, за останнє десятиліття поліпшення було фрагментарними, а використання енергетичних ресурсів залишається надмірним. Обсяги енергії, яка використовується для виробництва товарів і послуг, майже в чотири рази перевищує відповідні середні значення для країн Європейського Союзу. Впровадження організаційних і технологічних рішень по енергоефективності на рівні державних органів влади, окремих домогосподарств і промислових підприємств, по міжнародним стандартам, залишається досить низьким. Хоча певні кроки в цьому напрямку все ж зроблені. Зокрема, існує нормативно правова база (хоч і недостатня) для підвищення енергоефективності.

Низький рівень енергоефективності економіки України обумовлений наступними факторами:

- а) надмірне державне регулювання ринків енергоресурсів на тлі перехресного субсидування і викривленої системи тарифоутворення;
- б) низька ефективність заходів щодо стимулювання енергоефективності;
- в) обмеженість власних коштів кінцевих споживачів - населення і підприємств.

Енергоспоживання в Україні перебуває на високому рівні і за умови дефіциту власних енергоресурсів постає потреба, щодо використання потужного резерву, як

енергозбереження. Для досягнення цієї цілі має бути здійснена жорстка політика енергозбереження, адже Україна не зможе досягти суттєвого зниження енергоємності економіки держави.

Україна має в своєму розпорядженні масштабний невикористаний потенціал енергозбереження, який по можливості вирішувати проблему забезпечення економічного зростання країни можна порівняти з приростом виробництва всіх первинних енергетичних ресурсів. Енергоємність української економіки істотно перевищує, в розрахунку за паритетом, купівельну спроможність аналогічних показників в США, в Японії і розвинених країнах Європейського Союзу.

Брак енергії може стати істотним чинником стримування економічного зростання країни. За оцінкою, до 2020 року темпи зниження енергоємності при відсутності скоординованої державної політики з енергоефективності можуть різко сповільнитися. Це може привести до ще більш динамічного зростання попиту на енергоресурси всередині самої країни. Запасів нафти і газу в Україні не достатньо, а збільшення обсягів видобутку вуглеводнів і розвиток транспортної інфраструктури вимагають значних інвестицій.

Заходи щодо зниження енергоємності за період 1998-2012 років виявилися недостатніми для того, щоб зупинити динамічне зростання попиту на енергію і потужність. Зростання попиту на газ і на електроенергію виявилось вищим передбачених «Енергетичною стратегією України» значень.

Найбільш енергоємною в Україні залишається житлово - комунальна сфера, після машинобудівної, металургійної, хімічної та нафтохімічної промисловості.

З огляду на фінансові обмеження, енергетичну політику уряду, енергоефективність в будівлях та системах централізованого теплопостачання має бути більш сконцентрована на високому рівні шляхом нормативно-правового регулювання та впровадження фінансових стимулів. Контроль держави за виконанням нових будівельних норм повинен бути посилений і підкріплений програмами кредитування проектів санації. Програми модернізації систем централізованого теплопостачання повинні передбачати установку засобів побудинкового обліку та регулювання теплоспоживання, а також впровадження

систем визначення тарифів, що забезпечують повне відшкодування витрат на технічне обслуговування і вдосконалення енергосистем. Для розробки стратегій і програм в цій сфері має бути здійснена більш міцна організаційна база на національному та місцевому рівнях. Розширення співпраці з муніципалітетами та іншими зацікавленими сторонами на місцях допоможе: визначити проблеми, дати кількісну оцінку потенціалу, отримати більш якісні дані, розробити заходи та контролювати результати.

Україна також може зосередитися на реалізації свого потенціалу біомаси, зокрема ресурсів біогазу та енергоємних відходів. Більшу увагу потрібно приділити ефективному формуванню, звітності та реалізації заходів енергетичної політики.

Тому актуальність теми дипломної роботи полягає у визначенні напрямів підвищення енергозбереження у процесі формування та реалізації на державному рівні.

Об`єктом дослідження є державна політика щодо фінансової підтримки енергозбереження України.

Предметом дослідження є способи і методи державної фінансової підтримки енергозбереження в Україні.

Метою дипломної роботи є пропозиції оптимального застосування державної фінансової підтримки енергозбереження в Україні.

Для виконання поставленої мети сформульовані такі завдання дослідження:

- а) розкрити сутність та призначення фінансування енергозбереження в Україні;
- б) проаналізувати інформаційне забезпечення фінансування державою енергозбереження;
- в) здійснити критичну оцінку наукових публікацій щодо фінансування енергозбереження;
- г) здійснити аналіз фінансування енергозбереження за рахунок публічних коштів;
- д) запропонувати управлінські рішення щодо фінансової підтримки енергозбереження в Україні.

Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативно-правові акти України, матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, огляди міжнародних фінансових організацій, наукова, монографічна й періодична вітчизняна і зарубіжна література.

Методи дослідження: узагальнення, аналіз, синтез, табличний, графічний, моделювання причин не ефективно здійснення контролю та шляхів покращення здійснення контролю за використання бюджетних коштів в закладах культури. Теоретико-методологічною основою для даного дослідження є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, які досліджували та висвітлювали дане питання у своїх працях.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій та методичних положень, які можуть бути використані у практичній діяльності досліджуваного об'єкта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про енергозбереження». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про альтернативні джерела енергії». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555-15>
3. Постанова «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF/ed20110525>
4. Постанова «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2020 роки». Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF>
5. Основні напрями бюджетної стратегії в умовах реформування економіки України / О.В.Курило – 2017. – № 1. – С. 64 – 76.
6. Нові тенденції у фінансовій політиці України в умовах економічної та політичної нестабільності / О.В.Курило, 2017. – 56 с.
7. Сучасні проблеми економіки та фінансів / Н.В.Рудик, 2017. – 88 с.
8. Тенденції витрат обленерго в умовах реформування ринку електроенергії України/ Т.В.Жибер, 2017. – 10 с.
9. Фінансово-кредитні інструменти державної підтримки виробництва електроенергії в Україні / Т.В.Жибер, 2016. – 5 с.
10. Удосконалення процесу бюджетування в Україні / Т.В.Жибер, 2009. – 16 с.

11. Екологічне оподаткування в Україні: проблеми та перспективи / Г.М.Котіна, 2015. – 85 с.
12. Макрофінансове планування та макрофінансова стабілізація: теорія та ризики в Україні / Г.М.Котіна, М.М.Степура, 2014. – 31 с.
13. Податкові інструменти стимулювання прямих іноземних інвестицій в Україні/ О.Ю.Корзаченко, 2014. – 15 с.
14. Макрофінансове бюджетування: навч. посіб. / Т.В.Жибер, 2011. – 116 с.
15. Екологічне оподаткування в умовах інтеграційних процесів / О.Ю.Корзаченко, 2014. – 109 с.
16. Фінансово-кредитні інструменти державної підтримки виробництва електроенергії в Україні / Т.В.Жибер, 2016. – 83 с.
17. Еволюція наукових поглядів на екологічне оподаткування / О.Ю.Корзаченко, 2015. – 219 с.
18. Тенденції витрат обленерго в умовах реформування ринку електроенергії України / Т.В.Жибер, 2017. – 50 с.
19. «Зелені» інвестиції як вагомий інструмент переходу України до концепції сталого розвитку / О.Ю.Корзаченко, 2017. – 14 с.
20. Макрофінансове бюджетування обленерго та його перспективи / Т.В.Жибер, 2016. – 25 с.
21. Бюджетне фінансування стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні / О.Ю.Корзаченко, 2017. – 135 с.
22. Ринкові відносини в житловій сфері України / В.П.Яцюта, А.В.Яцюта, 2016. – 89 с.
23. Податок на викиди двоокису вуглецю: доцільність запровадження в Україні в контексті світового досвіду / О.М.Тимченко, 2014. – 70 с.
24. Мінімізація податкових платежів та її наслідки для держави / Т.В.Паєнтко, 2014. – 44 с.
25. Фіскальний механізм забезпечення соціального розвитку України/ В.М.Мельник, І.Г.Канцур, М.М.Мельник, 2017. – 200 с.

26. Сучасні ініціативи та перспективи глобального екологічного оподаткування / О.М.Тимченко, 2016. – 9 с.
27. Сучасні проблеми економіки та фінансів / О.М.Сущенко, 2017. – 201 с.
28. Ідеологія, прагматика та результативність податкового реформування в Україні / Т.В.Паєнтко, 2017. – 4 с.
29. Еволюція поглядів на роль податків як інструменту економічного і соціального регулювання / О.М.Тимченко, 2016. – 125 с.
30. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>
31. Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=35081
32. Проект енергозбереження. Режим доступу: <https://proektozbereshennya.io.ua/>
33. Екологічне управління: В. Я. Шевчук та ін. 2011р.
34. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. Режим доступу: <http://saee.gov.ua/uk/activity/vidnovlyuvana-enerhetyka>
35. European Bank for Reconstructoin and development. Режим доступу: <http://www.iqenergy.org.ua/>
36. Державна Казначейська служба України. Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=391169>
37. Івано-Франківський офіційний сайт міста. Режим доступу: <http://www.mvk.if.ua/rosbb>
38. Матеріали семінару «Управління багатоквартирними будинками в сучасних умовах» 26-27 квітня 2016 року в місті Києві / Інститут муніципального менеджменту. – Київ, 2016. – 137 с.
39. Офіційний сайт компанії Krannich Solar. Режим доступу: <https://www.krannich-solar.com/>
40. Аналітичний звіт: The 2016 International Energy Efficiency Scorecard
41. Звіт МІНЕНЕРГОВУГІЛЛЯ УКРАЇНИ «Досвід країн Євросоюзу з підвищення енергоефективності, енергоаудиту та енергоменеджменту з енергоощадності в економіці країн»

42. International Energy Agency. Режим доступу:
<http://www.iea.org/statistics/statisticssearch/report/?year=2014&country=UKRAINE&product=Balances>
43. Модернизация системы централизованного теплоснабжения в Украине.// МБРР/Всемирный банк. - 2012. – С.2
44. Практичне видання для підприємців «Мій бізнес». Режим доступу:
<https://msb.aval.ua/i/library/files/54.pdf>
45. Інформаційне агентство Interfax – Україна. Режим доступу:
<http://ua.interfax.com.ua/news/economic/474151.html>
46. Довідник «Енергетика України» 2017 року
47. Офіційний стан управління економіки міста Рівне. Режим доступу:
<http://economy.rv.ua/>